



NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Gdańsku

LGD.410.1.5.2024

Pani
Elżbieta Kieraj,
Dyrektor
Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

Sąd Apelacyjny w Gdańsku,
ul. Długie Ogrody 28/29,
80-803 Gdańsk

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/001 Wykonanie budżetu państwa w 2023 r. w części 15/04 – Sąd Apelacyjny w Gdańsku

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Sąd Apelacyjny w Gdańsku, ul. Długie Ogrody 28/29, 80-803 Gdańsk (dalej: „Apelacja Gdańska” – jako dysponent części budżetowej 15/04 oraz: „Sąd Apelacyjny”, „Sąd” – jako dysponent trzeciego stopnia)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Elżbieta Kieraj, Dyrektor Sądu Apelacyjnego, od 15 maja 2023 r. W okresie objętym kontrolą obowiązki kierownika jednostki poprzednio pełniła Monika Uzar od 1 czerwca 2022 r. do 14 maja 2023 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontrolerzy	1. Milena Szymańska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/10/2024 z 19 stycznia 2024 r. oraz LGD/39/2024 z 21 lutego 2024 r. 2. Beata Smyk, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/40/2024 z 21 lutego 2024 r. 3. Anna Koszykowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LGD/19/2024 z 9 lutego 2024 r. oraz LGD/50/2024 z 12 marca 2024 r. (akta kontroli str.1-13)

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	<p>Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2023 pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 15/04 – Sąd Apelacyjny w Gdańsku oraz ocena wykonania planu finansowego na 2023 r. Sądu Apelacyjnego w Gdańsku.</p> <p>Ocenie podlegały w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none">– działania związane z egzekucją dochodów budżetowych,– realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych,– sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz wybranych sprawozdań za IV kwartał 2023 r. w zakresie operacji finansowych,– prowadzenie ksiąg rachunkowych w zakresie odnoszącym się do dochodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań,– system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości i rzetelności sporządzania sprawozdań i prowadzenia ksiąg rachunkowych,– nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust.1 i 2 ustawy o finansach publicznych² (dalej: „ufp”), w tym nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek.
--------------	---

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623 (dalej: „ustawa o NIK”).

² Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, ze zm.

Zakres kontroli	<p>Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – analiza porównawcza wykonania planu dochodów budżetowych, – analiza stanu należności pozostałych do zapłaty, – szczegółowa kontrola windykacji zaległości – analiza realizacji wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków, – kontrola przestrzegania limitów wydatków, – kontrola prawidłowości dokonanych blokad, – kontrola wykorzystania środków otrzymanych z rezerw budżetowych, – szczegółowa analiza wybranej próby wydatków dysponenta III stopnia, – kontrola prawidłowości udzielania i realizacji wybranych zamówień publicznych, – analiza stanu zobowiązań, – analiza prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań, – analiza stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań, – analiza stosowanych przez dysponenta mechanizmów nadzoru nad wykonaniem budżetu państwa i budżetu środków europejskich przez podległe jednostki finansowane w ramach części 15/04 – Sąd Apelacyjny w Gdańsku, – dokonanie przeglądu analitycznego ksiąg rachunkowych prowadzonych dla Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, – szczegółowa kontrola wybranych zapisów i dokumentów księgowych, – analiza stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań i prowadzenia ksiąg rachunkowych.
-----------------	---

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności.*

III. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	<p>Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2023 r. w części 15/04 – Sąd Apelacyjny w Gdańsku oraz wykonanie planu finansowego na 2023 r. Sądu Apelacyjnego w Gdańsku.</p>
Uzasadnienie oceny ogólnej	<p>Dochody zaplanowane na 2023 r. zostały zrealizowane w 164,3 % przez Sąd Apelacyjny pełniący funkcję dysponenta części 15/04 i w 149,4 % jako dysponenta III stopnia. W Sądzie Apelacyjnym nadzorowano działania jednostek podległych w celu dochodzenia zaległości i podejmowania działania w celu odzyskania należności budżetu państwa przypadających Sądowi jako dysponentowi III stopnia.</p> <p>Badanie 19,2% wydatków Sądu Apelacyjnego poniesionych w 2023 r. w kwocie 23 544,9 tys. zł wykazało, że zostały one zrealizowane z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi, w sposób celowy i gospodarny. Objęte badaniem środki z rezerwy celowej w łącznej kwocie 2.602,7 tys. zł wykorzystano</p>

³ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2023 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

zgodnie z przeznaczeniem. Wydatki majątkowe w 2023 r. zostały zrealizowane zgodnie z planem po zmianach. Zostały one poniesione legalnie, gospodarnie i celowo. Zobowiązania na koniec roku, wykazane w sprawozdaniu Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa, były zgodne z ewidencją księgową jednostki, a na koniec 2023 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne. Wydatki niewygasające z upływem 2023 r. nie wystąpiły. Stwierdzona w toku kontroli nieprawidłowość przy udzielaniu zamówień publicznych nie miała istotnego wpływu na ocenę kontrolowanej działalności.

W Sądzie Apelacyjnym rzetelnie sprawowano nadzór i kontrolę nad wykonaniem planu finansowego i jednostkami podległymi.

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych. Objęte badaniem sprawozdania sporządzono terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Objęte badaniem dowody księgowe sporządzono prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym, a operacje gospodarcze udokumentowane tymi dowodami ujęto na prawidłowych kontach w księgach rachunkowych. Obowiązujący w Sądzie Apelacyjnym system kontroli zarządczej i funkcjonujące w jego ramach mechanizmy nie zapewniły jednak bieżącego ujmowania w księgach rachunkowych zaangażowania wydatków wynikającego z wszystkich zawieranych umów oraz udzielenia dostępu do systemu finansowo-księgowego jedynie osobom wpisanym do rejestru osób upoważnionych.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Dochody budżetowe – windykacja należności

Opis stanu faktycznego

W 2023 r. Apelacja Gdańska zrealizowała dochody budżetowe w kwocie 490.327,0 tys. zł, co stanowiło 164,3% kwoty planowanej w ustawie budżetowej na 2023 r.⁵ (298.411,0 tys. zł). Największy udział w zrealizowanych dochodach miały wpływy uzyskane z tytułu:

- opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego i prokuratorskiego (§ 6030) – 407.553,0 tys. zł (co stanowiło 83,1% dochodów ogółem),
- grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych (§ 0570) – 66.033,0 tys. zł (co stanowiło 13,5% dochodów ogółem).

Łącznie dochody zrealizowane w 2023 r. w Apelacji Gdańskiej były wyższe per saldo o 91.621,0 tys. zł (tj. o 23,0%) w porównaniu z osiągniętymi w 2022 r., co wynikało głównie z wyższych wpływów z tytułu opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego i prokuratorskiego (§ 6030).

(akta kontroli str. 550)

W 2023 r. Sąd Apelacyjny zrealizował dochody budżetowe w kwocie 13.372,5 tys. zł, co stanowiło 149,4% kwoty planowanej (8.951,0 tys. zł) oraz 94,3% kwoty dochodów wykonanych w 2022 r. (14.184,2 tys. zł). Największy udział w zrealizowanych

⁴ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Ustawa z dnia 15 grudnia 2022 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 256).

dochodach miały wpływy uzyskane w § 0603 – wpływy z tytułu opłat sądowych i § 0700 – pożyczki sędziowskie.

(akta kontroli str. 552-553)

Na koniec 2023 r. w Apelacji Gdańskiej należności pozostałe do zapłaty wynosiły 219.581,0 tys. zł i były wyższe o 23.903,0 tys. zł (tj. 12,2%) w stosunku do 2022 r. głównie w wyniku zwiększenia o:

- 9.685,0 tys. zł wpływów z tytułu grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych (§ 0570),
- 3.817,0 tys. zł wpływów z tytułu opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego i prokuratorskiego (§ 0630),
- 12.179,0 tys. zł wpłat z tytułu konfiskaty mienia i przypadku przedmiotów na rzecz Skarbu Państwa (§ 0990).

Zaległości netto na koniec 2023 r. wyniosły 165.815,0 tys. zł i były wyższe od stanu zaległości na koniec 2022 r. o 19.320,0 tys. zł, tj. o 13,2% głównie w wyniku zwiększenia o:

- 8.420,0 tys. zł zaległości dotyczących wpływów z tytułu grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych (§ 0570),
- 3.809,0 tys. zł zaległości dotyczących wpływów z tytułu opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczanych na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego i prokuratorskiego (§ 0630),
- 5.820,0 tys. zł należności dotyczących wpłaty z tytułu konfiskaty mienia i przypadku przedmiotów na rzecz Skarbu Państwa (§0990).

(akta kontroli str. 551)

Należności pozostałe do zapłaty na koniec 2023 r. w Sądzie Apelacyjnym wyniosły 13,1 tys. zł i były niższe o 10,3 tys. zł (tj. 44,0 %) w stosunku do 2022 r. głównie w wyniku zmniejszenia o:

- 4,4 tys. zł należnych odsetek (§ 0920),
- 4,9 tys. zł (do kwoty 4,9 tys. zł) – należnych wpływów z tytułu kar i odszkodowań (§ 0950).

Zaległości netto na koniec 2023 r. wyniosły 8,1 tys. zł i były niższe od stanu zaległości na koniec 2022 r. o 14,6 tys. zł, tj. o 64,3% głównie w wyniku zmniejszenia o:

- 4,1 tys. zł (do 0) zaległości z tytułu odsetek (§ 0920),
- 9,8 tys. zł (do 0) należności z tytułu wpłat kar i odszkodowań (§0950).

W Sądzie zarówno w 2022 jak i 2023 r. nie wystąpiły należności przedawnione.

(akta kontroli str. 554-556)

W Sądzie Apelacyjnym nie opracowano procedur windykacji należności, gdyż – w ocenie Dyrektora Sądu Apelacyjnego – nie było takiej potrzeby. Wyjaśniła ona, że Sąd Apelacyjny, jako instytucja odwoławcza, nie posiadał komórki zajmującej się windykacją należności sądowych, a na rzecz Sądu nie były zasądzone ani realizowane należności sądowe, które musiałyby być ściągane przez konkretne komórki.

(akta kontroli str. 923-933)

Badanie dokumentacji dwóch zaległości, na łączną kwotę 13,1 tys. zł (100% zaległości dysponenta III stopnia na koniec 2023 r.), wynikających z omyłkowo dokonanego przelewu na kwotę 12,3 tys. zł na rachunek osoby fizycznej⁶ i kary umownej na kwotę 4,9 tys. zł, naliczonej na podstawie umowy, w związku ze stwierdzeniem uchybień podczas realizacji umowy przez kontrahenta, wykazało, że Oddział Finansowy Sądu Apelacyjnego prowadził systematyczną kontrolę terminowości zapłaty należności i systematycznie podejmował rzetelne czynności wobec dłużników zmierzające do wyegzekwowania należności.

(akta kontroli str. 557)

W ramach działań nadzorczych wobec podległych i nadzorowanych jednostek monitorowano proces windykacji należności w sądach z obszaru Apelacji Gdańskiej poprzez analizę danych pozyskiwanych z kwartalnych sprawozdań statystycznych NS-1 z wykonania należności sądowych oraz kwartalnych ocen wykonania planu finansowego sądów. Analiza obejmowała przypisy, wykonania orzeczeń odstąpienia od windykacji oraz pozostałości na kolejny okres sprawozdawczy w zakresie grzywien karnych, cywilnych, opłat cywilnych, opłat karnych oraz opłat i kosztów w sprawach rodzinnych i nieletnich.

Ponadto Dyrektor Sądu Apelacyjnego wystosowała do dyrektorów sądów okręgowych i rejonowych Apelacji Gdańskiej pisma⁷ w zakresie wykonania orzeczeń sądowych: grzywien, opłat i kosztów sądowych jak również niezrealizowanych należności sądowych w podziale na poszczególne sądy. W ww. pismach zobligowano dyrektorów sądów do traktowania kwestii poprawy ścigalności należności sądowych jako jedno z priorytetowych zadań w obszarze zarządzania gospodarką finansową sądów oraz do podejmowania wszelkich działań w tym zakresie przy wykorzystaniu wszystkich posiadanych narzędzi prawnych i zarządczych.

(akta kontroli str. 923-933)

Stwierdzone
nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2023 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie dochodów i dochodzenia należności. Uzyskane dochody Sądu pełniącego funkcję dysponenta części 15/04 oraz dysponenta III stopnia były odpowiednio o 164,3% oraz 149,4% wyższe od zaplanowanych. Podejmowano skuteczne działania w celu dochodzenia należności wobec dłużników oraz prawidłowo sprawowano nadzór nad podległymi sądami z terenu Apelacji Gdańskiej.

OBSZAR

2. Wydatki

2.1 Wydatki budżetu państwa

Opis stanu
faktycznego

Na 2023 r. w ustawie budżetowej zaplanowano dla Apelacji Gdańskiej, wydatki budżetu państwa w kwocie 1.421.415,0 tys. zł. W trakcie roku plan wydatków został zwiększony o kwotę 149.815,0 tys. zł (o 10,5%), do wysokości 1.571.230,0 tys. zł.

Wydatki budżetu państwa w Apelacji Gdańskiej w 2023 r. wyniosły 1.556.757,0 tys. zł (99,1% planu po zmianach). Główną grupą w wydatkach ogółem Apelacji Gdańskiej

⁶ Tytułem zapłaty za fakturę. Płatność powinna być dokonana na rachunek bankowy kontrahenta jednak ze względu na wdrażanie nowego systemu finansowo-księgowego do kontrahenta omyłkowo został dołączony niewłaściwy numer rachunku bankowego – na dzień 31 grudnia 2023 r. pozostało do spłaty 8,2 tys. zł.

⁷ Nr: D.0191.16.2023, D.0190.17.2023, D.0190.19.2023.

w 2023 r. były wydatki bieżące jednostek budżetowych⁸ w wysokości 1.373.961,7 tys. zł (88,3% wydatków ogółem). Świadczenia na rzecz osób fizycznych wyniosły 132.652,2 tys. zł (tj. 8,5% wydatków ogółem)⁹, wydatki majątkowe 69.244,0 tys. zł (tj. 4,4% wydatków ogółem)¹⁰. Dotacje i subwencje nie wystąpiły.

W 2023 r. wydatki Apelacji Gdańskiej były większe w stosunku do 2022 r. o 254.510,8 tys. zł (tj. 19,5%), z czego wydatki bieżące o 207.186,1 tys. zł (tj. 17,8%), świadczenia na rzecz osób fizycznych o 35.760,9 tys. zł (tj. 36,9%), a wydatki majątkowe o 20.549,1 tys. zł (tj. 42,2%). Zmiany w poszczególnych grupach wydatków wynikały głównie z wzrostu:

- cen za towary i usług, cen energii elektrycznej, wydatków na wynagrodzenia z powodu podwyżek i zwiększenia zatrudnienia,
- zwiększenia ilości zadań realizowanych w ramach wydatków majątkowych, tj. zakupów urządzeń, systemów, licencji itp.

Na koniec 2023 r. nie stwierdzono wydatków niewygasających.

(akta kontroli str. 558)

Na 2023 r. w ustawie budżetowej zaplanowano dla Sądu Apelacyjnego wydatki budżetu państwa w kwocie 161.661,0 tys. zł. W trakcie roku plan wydatków został zmniejszony o kwotę 31.293,2 tys. zł (tj. o 19,4%) do wysokości 130.367,8 tys. zł.

Wydatki budżetu państwa w Sądzie Apelacyjnym w 2023 r. wyniosły 122.748,4 tys. zł (94,2 % planu po zmianach). Główną grupą w wydatkach ogółem Sądu Apelacyjnego w 2023 r. były wydatki bieżące jednostek budżetowych¹¹ w wysokości 78.284,7 tys. zł (63,8% wydatków ogółem). Świadczenia na rzecz osób fizycznych wyniosły 9.937,0 tys. zł (tj. 8,1% wydatków ogółem), wydatki majątkowe 34.543,6 tys. zł (tj. 28,1% wydatków ogółem). Dotacje i subwencje nie wystąpiły.

W 2023 r. wydatki Sądu Apelacyjnego były większe w stosunku do 2022 r. o 12.002,2 tys. zł (tj. 10,8%), z czego wydatki bieżące Sądu Apelacyjnego były większe w stosunku do 2022 r. o 4.251,5 tys. zł (tj. 5,7%), świadczenia na rzecz osób fizycznych o 2.020,4 tys. zł (tj. 25,5%), a wydatki majątkowe o 5.743,3 tys. zł (tj. 19,9%). Zmiany w poszczególnych grupach wydatków wynikały głównie z wzrostu:

- w 2023 r. cen za towary i usług, cen zakupu energii oraz wynagrodzeń z tytułu podwyżek i zwiększenia zatrudnienia,
- świadczeń na rzecz osób fizycznych związanych głównie ze zwiększenia poziomu wydatków wynikających z przepisów BHP oraz odszkodowań dla sędziów z powodu wypadków przy pracy, a także wzrostu poziomu zasadzeń odszkodowań za przewlekłość postępowań sądowych,
- ilości zadań realizowanych w ramach wydatków majątkowych, tj. zakupów urządzeń, systemów, licencji itp.

⁸ Które stanowiły głównie wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi i dodatkowym wynagrodzeniem rocznym (961.979,9 tys. zł, tj. 70,0% wydatków bieżących). Pozostałe wydatki bieżące dotyczyły m.in. kosztów postępowania sądowego (118.342,9 tys. zł, tj. 8,6% wydatków bieżących), zakupu usług remontowych (45.737,5 tys. zł, tj. 3,3% wydatków bieżących), zakupu usług pozostałych (95.101,4 tys. zł, tj. 6,9% wydatków bieżących) oraz zakupu energii (37.409,6 tys. zł, tj. 2,7% wydatków bieżących).

⁹ Z czego świadczenia społeczne dot. uposażeń sędziów w stanie spoczynku (§ 3110) wyniosły 86.019,4 tys. zł, wydatki osobowe niezaliczane do wynagrodzeń (§ 3020) – 1.656,2 tys. zł, różne wydatki na rzecz osób fizycznych (§ 3030) – 25.870,4 tys. zł, a zasądzone renty (§ 3050) – 5,4 tys. zł, kary i odszkodowania wypłacone na rzecz osób fizycznych (§ 4590) – 19.100,8 tys. zł.

¹⁰ Z uwzględnieniem wydatków majątkowych na współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej, w wysokości 144,3 tys. zł.

¹¹ Które stanowiły głównie wynagrodzenia osobowe wraz z pochodnymi i dodatkowym wynagrodzeniem rocznym (46.961,8 tys. zł, tj. 60,0% wydatków bieżących). Pozostałe wydatki bieżące dotyczyły m.in. usług obcych (21.476,3 tys. zł, tj. 27,5% wydatków bieżących), zakupu materiałów i wyposażenia (3.681,7 tys. zł, tj. 4,7% wydatków bieżących), zakupu energii (1.559,0 tys. zł, tj. 2,0% wydatków bieżących), zakupu usług remontowych (1.513,7 tys. zł, tj. 1,9% wydatków bieżących) oraz kosztów postępowania sądowego (1.229,00 tys. zł, tj. 1,6% wydatków bieżących).

W Sądzie Apelacyjnym nie wystąpiły wydatki, które nie wygasaly z upływem roku budżetowego.

(akta kontroli str. 562-565)

W trakcie 2023 r. plan finansowy Apelacji Gdańskiej został trzykrotnie zwiększony ze środków rezerw celowych budżetu państwa w łącznej kwocie 44.042,1 tys. zł, z czego:

- 41.492,5 tys. zł z poz. rezerwy celowej 16 – Zobowiązania wymagalne Skarbu Państwa na uregulowania zobowiązań wymagalnych Skarbu Państwa w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 listopada 2023 r. sygn. akt K 1/23,
- 1.680,3 tys. zł z poz. rezerwy celowej 56 – Rezerwa na zmiany systemowe i niektóre zmiany organizacyjne, w tym nowe zadania na sfinansowanie skutków zmian wynikających z ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o zmianie ustawy o kuratorach sądowych¹²,
- 869,4 tys. zł z poz. rezerwy celowej 73 – Rezerwa na wpłatę do Funduszu Przeciwdziałania Covid-19 na sfinansowanie skutków zmiany od 1 lipca 2023 r. podstawy naliczenia odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych.

Niewykorzystane środki z ww. pozycji rezerwy celowej w kwocie 232,6 tys. zł, zostały zgłoszone do blokady planowanych wydatków budżetowych w planie finansowym na rok 2023, a następnie decyzjami Ministra Sprawiedliwości¹³ pomniejszono o nie plan finansowy wydatków Apelacji Gdańskiej.

(akta kontroli str. 580. 591-601)

W 2023 r. plan finansowy Sądu Apelacyjnego dwukrotnie zwiększono środkami z rezerwy celowej w łącznej kwocie 2.602,7 tys. zł, z czego:

- 2.560,1 tys. zł z poz. rezerwy celowej 16 – Zobowiązania wymagalne Skarbu Państwa na uregulowania zobowiązań wymagalnych Skarbu Państwa w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 listopada 2023 r. sygn. akt K 1/23,
- 42,6 tys. zł z poz. rezerwy celowej 73 – Rezerwa na wpłatę do Funduszu Przeciwdziałania Covid-19 na sfinansowanie skutków zmiany od 1 lipca 2023 r. podstawy naliczenia odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych.

Kontrolą przeniesienia i wykorzystania środków rezerw celowych objęto przeniesienie środków z rezerwy celowej nr 16 oraz 73 w wysokości odpowiednio: 2.560,1 tys. zł oraz 42,6 tys. zł (100% środków przyznanych z rezerw celowych). Ustalono, że środki te wydatkowano zgodnie z przeznaczeniem, a niewykorzystane środki¹⁴ zostały zgłoszone do blokady planowanych wydatków budżetowych w planie finansowym na rok 2023, a następnie decyzjami Ministra Sprawiedliwości pomniejszono o nie plan finansowy wydatków Sądu Apelacyjnego.

(akta kontroli str. 580-589, 603-604)

Plan wydatków w 2023 r. Apelacji Gdańskiej oraz Sądu Apelacyjnego nie był zwiększany środkami z rezerwy ogólnej.

(akta kontroli str. 602)

W 2023 r. Minister Sprawiedliwości, na wniosek Dyrektora Sądu Apelacyjnego, dokonał blokad nadwyżki w planie finansowym Apelacji Gdańskiej na kwotę ogółem 11.420,2 tys. zł¹⁵. Brak możliwości wykonania części wydatków Apelacji Gdańskiej spowodowany był m.in. ograniczeniami w dostawach po stronie wykonawców,

¹² Dz. U. z 2023 r. poz. 27.

¹³ Nr 15/04.4143.12.1.2023.BD z 21 grudnia 2023 r., 15/04.4143.12.2.2023.BD z 21 grudnia 2023 r.

¹⁴ W kwocie 1,97 zł.

¹⁵ Decyzje Ministra Sprawiedliwości z 21 grudnia 2023 r. nr: 15/04.4143.12.1.2023.BD, 15/04.4143.12.2.2023.BD, 15/04.4143.12.3.2023.BD oraz z 22 grudnia 2023 r. nr 15/04.4143.12.4.2023.BD.

brakiem wykwalifikowanych wykonawców i dostawców, a także wstrzymaniem płatności za umowy centralne przez Departament Informatyzacji i Rejestrów Sądowych Ministerstwa Sprawiedliwości.

(akta kontroli str. 605-608, 630-641)

W 2023 r. dokonano blokowania planowanych na ten rok wydatków Sądu Apelacyjnego w łącznej kwocie 6.184,3 tys. zł¹⁶, z czego 5,3 tys. zł dotyczyło wydatków z budżetu środków europejskich.

W wyniku badania obejmującego blokadę wydatków w wysokości 5.202,1 tys. zł, dokonaną 22 grudnia 2023 r. ustalono m.in., że:

- postawą prawną blokady był art. 177 ust. 1 pkt 3, w związku z art. 177 ust. 3 pkt 2 ufp¹⁷,
- przyczyną blokady były niezrealizowane umowy centralne – płatności zostały wstrzymane na polecenie Departamentu Informatyzacji i Rejestrów Sądowych Ministerstwa Sprawiedliwości,
- od powzięcia informacji, że danych wydatek nie będzie realizowanych (tj. od 7 listopada 2023 r.)¹⁸ do momentu decyzji o dokonaniu blokady minęło 45 dni, co wynikało z prac nad wnioskiem w Departamencie Informatyzacji i Rejestrów Sądowych Ministerstwa Sprawiedliwości.

(akta kontroli str. 609-629)

Wynagrodzenia w Apelacji Gdańskiej według sprawozdania Rb-70 wyniosły w 2023 r. 789.213,3 tys. zł i były wyższe o 109.595,1 tys. zł niż w 2022 r. (o 16,1%). Wynikało to ze wzrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto z 8.452,00 zł do 9.781,00 zł (o 15,7%), przy czym wynagrodzenie osób nieobjętych mnożnikowym systemem wynagrodzeń (status 01), stanowiących większość zatrudnionych (58,9 % przeciętnego zatrudnienia) wyniosło 6.700,00 zł (wzrost o 9,1%), kuratorzy (status 05) – 9.632,00 zł (wzrost o 10,6 %), asesory sądowi (status 07) – 12.530,00 zł (wzrost o 24,7%), sędziowie (status 09) – 19.982,00 zł (wzrost o 24,7%), referendarze sądowi (status 16) – 14.942,00 zł (wzrost o 22,7%), asystenci (statut 17) – 8.798,00 zł (wzrost o 10,6%) oraz specjaliści Opiniodawczych Zespołów Specjalistów Sądowych (statut 18) – 6.636,00 zł (wzrost o 10,9%).

Przeciętne zatrudnienie według sprawozdania Rb-70 w Apelacji Gdańskiej w 2023 r. wyniosło 6.724,26 i było wyższe o 23,26 niż w 2022 (o 0,3%).

(akta kontroli str. 560-561, 962)

Wynagrodzenia w Sądzie Apelacyjnym według sprawozdania Rb-70 wyniosły w 2023 r. 39.693,3 tys. zł i były wyższe o 5.419,0 tys. zł niż w 2022 r. (o 15,8%). Wynikało to ze wzrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto z 9.905,00 zł do 10.789,00 zł (o 8,9%), przy czym wynagrodzenie osób nieobjętych mnożnikowym systemem wynagrodzeń (status 01), stanowiących większość zatrudnionych (70,9% przeciętnego zatrudnienia) wyniosło 7.576,00 zł (spadek o 1,7%), sędziowie (status 09) – 25.618,00 zł (wzrost o 29,9%), asystenci (statut 17) – 6.508,65 zł (wzrost o 0,1%).

Przeciętne zatrudnienie według sprawozdania Rb-70 w Sądzie Apelacyjnym w 2023 r. wyniosło 306,58 i było wyższe o 18,23 niż w 2022 (o 6,3%). Największy wzrost

¹⁶ Decyzja Ministra Sprawiedliwości z 21 grudnia 2023 r. nr: 15/04.4143.12.1.2023.BD, 15/04.4143.12.2.2023.BD, 22 grudnia 2023 r. nr: 15/04.4143.12.4.2023.BD, 28 grudnia 2023 r. 1nr 5/04.4143.12.5.2023.BD, 29 grudnia 2023 r. nr: 15/04.4143.12.6.2023.BD.POWER, 15/04.4143.12.7.2023.BD.POPC.

¹⁸ Wnioski wskazujące na nadwyżki w planie w zakresie realizacji ww. zadań przekazano do Ministerstwa Sprawiedliwości 9 listopada 2023 r., 12 grudnia 2023 r. i 21 grudnia 2023 r.

zatrudnienia nastąpił w grupie osób nieobjętych mnożnikowym systemem wynagrodzeń (status 01).

(akta kontroli str. 568-570, 572-575, 980)

Wynagrodzenia bezosobowe¹⁹ w Sądzie Apelacyjnym wyniosły 163,8 tys. zł, tj. 100% planu po zmianach. W 2023 r. Dyrektor Sądu zawarł łącznie cztery umowy zlecenia²⁰ z czterema osobami (w tym jedną umowę zawarto z jednym własnym pracownikiem²¹), w wyniku czego wydatkowano łącznie 25,8 tys. zł. W przypadku umów zlecenia realizowanych w Sądzie Apelacyjnym w 2022 i 2023 r. nie wystąpiły przypadki umów trwających łącznie dłużej niż trzy miesiące.

W wyniku badania jednej dobranej celowo umowy zlecenia (wszystkich umów zawartych z własnymi pracownikami) oraz zakresów obowiązków dotyczących zawartych umów z pracownikiem Sądu Apelacyjnego ustalono m.in. że zakres prac wykonywanych w ramach tej umowy nie obejmował zadań określonych w zakresach obowiązków tych pracowników.

(akta kontroli str. 571, 1352-1430)

Zaplanowane na 2023 r. wydatki majątkowe Apelacji Gdańskiej wyniosły 48.451,0 tys. zł. W trakcie roku plan wydatków został zwiększony o kwotę 20.883,9 tys. zł (tj. o 43,1%) do wysokości 69.334,9 tys. zł.

Wydatki majątkowe Apelacji Gdańskiej zrealizowano na poziomie 69.099,7 tys. zł (99,7 % planu po zmianach), w tym wydatki inwestycyjne na kwotę 31.603,4 tys. zł (99,3% planu po zmianach) i wydatki na zakupy inwestycyjne na kwotę 37.496,3 tys. zł (99,9% planu po zmianach).

(akta kontroli str. 642-717)

Dla Sądu Apelacyjnego na 2023 r. zaplanowano wydatki majątkowe w kwocie 29.606,00 tys. zł. W trakcie roku plan wydatków został zwiększony o kwotę 4.946,2 tys. zł (tj. 16,7%) do wysokości 34.552,2 tys. zł.

Wydatki majątkowe Sądu Apelacyjnego zrealizowano na poziomie 34.543,7 tys. zł (99,9% planu po zmianach), z tego wydatki inwestycyjne na kwotę 7.135,4 tys. zł (100% planu po zmianach) i wydatki na zakupy inwestycyjne na kwotę 27.408,3 tys. zł (99,9% planu po zmianach).

W 2023 r. Sąd Apelacyjny realizował:

- jedno zadanie inwestycyjne pn. „Rozbudowa i przebudowa budynku Sądu Rejonowego w Gdyni przy Placu Konstytucji 5 i ul. Jana z Kolna 55”, na które wydatkowano łącznie 7.135,4 tys. zł,
- 35 zadań (zakupów inwestycyjnych § 6060), na które wydatkowano łącznie 27.408,3 tys. zł dotyczących zakupu urządzeń i systemów niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania jednostek, zwiększających poziom bezpieczeństwa i poprawę jakości pracy – tj. m.in. zakup bramki do metalu, bramek dostępowych platformy dla niepełnosprawnych, depozytorów kluczy, agregatów prądotwórczych, systemów klimatyzacji, kontroli dostępu, monitoringu, rejestracji czasu pracy itp.

(akta kontroli str. 642-715)

Na koniec 2023 r. zobowiązania Apelacji Gdańskiej wyniosły 80.657,8 tys. zł, z czego zobowiązania wymagalne wyniosły 61,3 tys. zł i wynikały z otrzymania wyroków zasądających wypłatę wynagrodzeń wraz z odsetkami z rygorem natychmiastowej

¹⁹ § 4170.

²⁰ Finansowane z § 4170. W Sądzie Apelacyjnym w 2023 r. nie zawarto umów o dzieło finansowanych w ramach § 4170.

²¹ Zatrudnionym na podstawie umowy o pracę.

wykonalności oraz naliczenia wyrównania wynagrodzenia wraz z odsetkami, zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 8 listopada 2023 r. sygn. akt K 1/23.

(akta kontroli str. 948-950)

Na koniec 2023 r. zobowiązania Sądu Apelacyjnego wyniosły 4.307,6 tys. zł. Składały się na nie głównie zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego wraz z pochodnymi (3.196,6 tys. zł) i zobowiązania z tytułu zakupu usług (943,8 tys. zł) Zobowiązania na koniec roku, wskazane w sprawozdaniu Rb-28, były zgodne z ewidencją księgową jednostki. Na koniec 2023 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne. Nie wystąpiły również przypadki niewskazywania zobowiązań wymagalnych w ciągu roku i jednoczesnego wykazania na koniec roku wydatków lub zobowiązań z tytułu odsetek za nieterminowe regulowanie zobowiązań.

W trakcie roku budżetowego zobowiązania wymagalne nie wystąpiły.

(akta kontroli str. 969-971, 1287)

Badanie wydatków budżetu państwa w kwocie 23 544,9 tys. zł²², stanowiących 19,2% wydatków ogółem poniesionych w Sądzie Apelacyjnym w 2023 r. wykazało, że służyły one realizacji zadań i celów Sądu oraz że dokonano ich zgodnie z planem finansowym, zawartymi umowami i w terminach wynikających z zaciągniętych zobowiązań.

(akta kontroli str. 716-720, 725-726)

W 2023 r. Sąd Apelacyjny udzielił 11 zamówień publicznych, w tym pięć w trybie przetargu nieograniczonego na podstawie art. 132 ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych²³ (dalej: „Pzp”), cztery w trybie podstawowym bez negocjacji (art. 275 ust. 1 ww. ustawy) oraz dwa w trybie zaproszenia do złożenia ofert, zgodnie z art. 11 ust. 5 pkt 8 ww. ustawy. Wartość umów wyniosła 58.857,5 tys. zł brutto.

Ponadto Sąd Apelacyjny udzielił 197 zamówień²⁴, których wartość nie przekraczała wskazanej w art. 2 ust. 1 pkt 1 Pzp kwoty 130,0 tys. zł bez podatku od towarów i usług.

(akta kontroli str. 727-767, 788-822, 857-869)

Badanie dobranej celowo postępowania o udzielenie zamówienia publicznego²⁵ przeprowadzonego w 2023 r. w oparciu o przepisy Pzp wykazało m.in. że:

- postępowanie zostało przeprowadzone w trybie przetargu nieograniczonego, o którym mowa w art. 132 Pzp,
- szacunkową wartość zamówienia ustalono zgodnie z art. 35 ust. 1 pkt 1 Pzp,
- kierownik zamawiającego powołał zgodnie z art. 55 Pzp, pięcioosobową komisję do przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia, określając m.in. zakres obowiązków jej członków,
- zamawiający wyznaczył termin składania ofert zgodny z art. 138 ust. 1 Pzp,
- kierownik zamawiającego, członek komisji przetargowej oraz inne osoby wykonujące czynności związane z przeprowadzeniem postępowania o udzielenie

²² Z tego: jeden wydatek bieżący jednostki budżetowej na kwotę 1,7 tys. zł, jeden wydatek z budżetu środków europejskich na kwotę 97,1 tys. zł i 36 wydatków majątkowych na łączną kwotę 23 553,2 tys. zł. Badaniem objęto wydatki dokonane na podstawie 44 dowodów księgowych na łączną kwotę 23 554,9 tys. zł dobranych losowo z zastosowaniem metody monetarnej MUS (metoda statystyczna uwzględniająca prawdopodobieństwo wyboru proporcjonalnie do wartości transakcji), odpowiadających pozapłacowemu wydatkom bieżącym jednostki budżetowej i wydatkom majątkowym, po ich pomniejszeniu o wydatki poniżej 1,0 tys. zł.

²³ Dz. U. z 2023 r. poz. 1605, ze zm.

²⁴ O łącznej wartości 3.038,2 tys. zł.

²⁵ Zamówienie na rozbudowę przestrzeni dyskowych na potrzeby Sądu Apelacyjnego o wartości 3109,0 tys. zł netto.

zamówienia po stronie zamawiającego, a także osoby mogące wpłynąć na wynik tego postępowania oraz osoby udzielające zamówienia złożyły pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia, w formie pisemnej, oświadczenia, o których mowa w art. 56 ust. 5 i 6 Pzp,

- specyfikacja warunków zamówienia zawierała elementy, o których mowa w art. 281 ust. 1 - 3 Pzp,
- zamawiający zgodnie z art. 242 ust. 1 pkt 1 Pzp określił kryteria oceny ofert,
- zamawiający podał kwotę jaką zamierzał przeznaczyć na realizację zamówienia przed otwarciem ofert, tj. zgodnie z art. 222 ust. 4 Pzp,
- wyboru najkorzystniejszej oferty dokonano na podstawie kryteriów oceny ofert wskazanych w specyfikacji warunków zamówienia,
- zamawiający zamieścił ogłoszenie o wyniku postępowania w Biuletynie Zamówień Publicznych (dalej: „BZP”) w terminie określonym w art. 309 ust. 1 Pzp, tj. 30 dni od dnia zakończenia postępowania,
- zamawiający zamieścił w BZP ogłoszenie o wykonaniu umowy z przekroczeniem terminu, o którym mowa w art. 448 Pzp, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”,
- protokół postępowania sporządzono według obowiązującego wzoru, o treści zgodnej z dokumentami źródłowymi.

Ponadto realizacja zamówienia (pod kątem przedmiotu zamówienia, terminu realizacji i wysokości wynagrodzenia wykonawcy) była zgodna z treścią zawartej umowy, poniesione z tytułu realizacji zamówienia wydatki były celowe i gospodarne oraz służyły realizacji zadań Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, działania Sądu były zgodne z zasadami określonymi w przepisach art. 46 ufp.

(akta kontroli str. 826-844, 899-901)

Roczne sprawozdanie o udzielonych zamówieniach w 2023 r. przekazano Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych 29 lutego 2024 r., tj. w terminie, o którym mowa w art. 82 ust. 2 Pzp (do dnia 1 marca każdego roku następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie).

(akta kontroli str. 768-787, 823-825)

Sąd Apelacyjny, jako dysponent części 15/04, sprawował nadzór i kontrolę nad wydatkami podległych sądów w szczególności poprzez:

- przeprowadzanie okresowych analiz, o których mowa w art. 175 ust. 2 pkt 2-5 ufp, na podstawie których po zakończeniu każdego kwartału sporządzano pisemną analizę z wykonania planu finansowego na obszarze Apelacji Gdańskiej,
- przeprowadzanie kontroli nadzorowanych jednostek w zakresie wydatkowanych środków – w 2023 r. przeprowadzono m.in. kontrolę w 10 jednostkach, gdzie badano prawidłowość wydatkowanych środków na podstawie udzielonych zamówień publicznych oraz wydatków związanych z zawartymi umowami zleceń oraz w 27 sądach, gdzie sprawdzano wydatkowanie środków z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych.

(akta kontroli str. 923-933)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Ogłoszenie o wykonaniu umowy nr I.391.11.2023/II dotyczącej zamówienia publicznego udzielonego w trybie przetargu nieograniczonego²⁶ zamieszczono w BZP w dniu 4 stycznia 2024 r., tj. z przekroczeniem o osiem dni²⁷ terminu określonego w art. 448 Pzp. – 30 dni od wykonania umowy.

Specjalista ds. zamówień publicznych²⁸ Sądu wyjaśniła, że opóźnienie w zamieszczeniu ogłoszenia o wykonaniu ww. umowy w BZP spowodowane było brakiem informacji w zakresie terminu odbioru przedmiotu umowy realizowanej przez Oddział Informatyczny. Wskazała, że Oddział Inwestycyjny otrzymał taką informację od kierownika Oddziału Informatycznego 4 stycznia 2024 r. i tego samego dnia zamieszczono informację o wykonaniu umowy.

Kierownik Oddziału Informatycznego Sądu²⁹, odpowiedzialna za przekazanie informacji do Specjalisty ds. Zamówień Publicznych w celu umieszczenia ogłoszenia w BZP, wyjaśniła, że przyczyną niedopełnienia ww. obowiązku była omyłka spowodowana natłokiem zadań i postępowań.

W ocenie NIK, złożone wyjaśnienia nie stanowią uzasadnienia stwierdzonego opóźnienia.

(akta kontroli str. 826-844, 975-885, 899-901)

2.2 Wydatki budżetu środków europejskich

Opis stanu
faktycznego

Wydatki z budżetu środków europejskich Apelacji Gdańskiej w 2023 r. wyniosły 2.412,4 tys. zł, co stanowiło 374,4% zaplanowanych w ustawie budżetowej wydatków i 98,2% planu po zmianach. Wydatki te przeznaczono na współfinansowanie programów operacyjnych „Polska Cyfrowa 2014-2020” (329,9 tys. zł) oraz „Wiedza, Edukacja i Rozwoju 2014-2020” (2.082,5 tys. zł). Wykonanie wydatków z budżetu środków europejskich w porównaniu do 2022 r. wzrosło o 1.630,7 tys. zł (tj. 208,6%)³⁰.

(akta kontroli str. 559)

Zaplanowane w ustawie budżetowej na 2023 r. wydatki Sądu Apelacyjnego z budżetu środków europejskich wyniosły 646,0 tys. zł. W trakcie roku budżetowego do planu finansowego Sądu wprowadzono zmiany, które zwiększyły budżet wydatków z ww. środków per saldo o 910,0 tys. zł (140,9%), tj. do kwoty 1.556,0 tys. zł. Zrealizowane przez Sąd wydatki z budżetu środków europejskich wyniosły 1.545,3 tys. zł (tj. 99,3% planu po zmianach) i dotyczyły wydatków związanych z programami operacyjnymi „Polska Cyfrowa 2014-2020” (314,9 tys. zł) oraz „Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020” – 1.230,4 tys. zł.

(akta kontroli str. 566-567)

²⁶ Zamówienie na rozbudowę przestrzeni dyskowej na potrzeby Sądu Apelacyjnego w Gdańsku o wartości 3109,0 tys. zł netto.

²⁷ Ogłoszenie zamieszczono 4 stycznia 2024 r., a termin określony w przepisach upływał 27 grudnia 2023 r.

²⁸ Zgodnie z § 4 ust. 4 pkt 4.6 Zarządzenia nr D.0103.1.2021 Dyrektora Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 28 stycznia 2021 r. w sprawie zasad, formy i trybu udzielania zamówień publicznych oraz zasad powoływania i organizacji pracy komisji przetargowej w SA w Gdańsku do obowiązków specjalisty ds. zamówień publicznych należało m.in. zamieszczanie ogłoszeń o zmianie umowy oraz ogłoszeń o wykonaniu umowy w BZP. § 4 ust. 2 pkt 2.4.

²⁹ Zgodnie z § 4 ust. 2 pkt 2.4. Zarządzenia nr D.0103.1.2021 Dyrektora Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 28 stycznia 2021 r. w sprawie zasad, formy i trybu udzielania zamówień publicznych oraz zasad powoływania i organizacji pracy komisji przetargowej w SA w Gdańsku do obowiązków kierownika komórki organizacyjnej należała m.in. realizacja umów zawartych w wyniku rozstrzygnięcia zamówienia.

³⁰ Wykonanie wydatków z budżetu środków europejskich w 2022 r. w Apelacji Gdańskiej wyniosło 781,7 tys. zł.

Szczegółowym badaniem objęto wydatki Sądu Apelacyjnego z budżetu środków europejskich w kwocie 564,1 tys. zł³¹, stanowiących 36,5% wydatków z tego budżetu poniesionych w Sądzie Apelacyjnym w Gdańsku w 2023 r. Przeprowadzona analiza wykazała m.in., że wydatki:

- poniesione były na cele i zadania ujęte w umowie o dofinansowanie, zgodnie z umową o dofinansowanie i niezbędne do realizacji projektu,
- realizowano do wysokości kwot ujętych w planie finansowym jednostki,
- zostały faktycznie poniesione i były zgodne z kategoriami wydatków wynikającymi z postanowień umowy o dofinansowanie projektu, w okresie kwalifikowalności,
- zostały poniesione zgodnie z zasadą oszczędności, w ramach ww. projektów dotyczyły umów centralnych, zawartych przez Ministerstwo Sprawiedliwości, ze wskazaniem Sądu Apelacyjnego jako płatnika tych faktur³²,
- w pięciu z sześciu przypadków wykonawcy realizowanych zadań zostali wybrani w trybie podstawowym, tj. na podstawie art. 275 Pzp, a w jednym wydatki zrealizowano na podstawie listy płac,
- były należycie udokumentowane, a płatności realizowano terminowo.

Ponadto zlecenia płatności były przekazywane do Banku Gospodarstwa Krajowego we właściwym terminie i kwotach.

(akta kontroli str. 721-726)

Stwierzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa i budżetu środków europejskich w 2023 r. przez kontrolowaną jednostkę w zakresie wydatków.

Wydatki zostały rzetelnie skalkulowane i poniesione zgodnie z planem finansowym na cele służące realizacji zadań Sądu. Stwierdzona nieprawidłowość przy udzielaniu zamówień publicznych nie miała istotnego wpływu na powyższą ocenę.

OBSZAR

3. Sprawozdawczość i księgi rachunkowe

3.1 Sprawozdania

Opis stanu
faktycznego

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania łącznych sprawozdań za 2023 r. przez Apelację Gdańską i sprawozdań jednostkowych Sądu Apelacyjnego:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA,

³¹ Badaniem objęto wydatki dokonane na podstawie sześciu dowodów księgowych na łączną kwotę 564,1 tys. zł z tego pięć z konta 227 Rozliczenie wydatków z budżetu środków europejskich zostało dobranych celowo o największej wartości.

³² Protokoły odbioru dotyczące wykonania zawartych umów były podpisywane przez osoby odpowiedzialne za realizację projektów w Ministerstwie Sprawiedliwości a płatność na poziomie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku odbywała się na podstawie faktur oraz pism skierowanych z Ministerstwa Sprawiedliwości o dokonanie płatności w ramach wskazanego Programu.

- z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego (Rb-33)
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzenia objęto również sprawozdanie za IV kwartał 2023 r. o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez Sąd Apelacyjny, jako dysponenta części 15/04, na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych Sądu Apelacyjnego (dysponent III stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość i rzetelność sporządzania sprawozdań. Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

Sprawozdania przedstawiają wiarygodne dane o dochodach i wydatkach oraz związanych z nimi należnościach i zobowiązaniach.

(akta kontroli str. 946-962, 967-990, 1002-1067)

W strukturze organizacyjnej Sądu Apelacyjnego funkcjonowały komórki, których celem działania było m.in. badanie prawidłowości sporządzania sprawozdań przez nadzorowane sądy Apelacji Gdańskiej, tj. Samodzielna Sekcja Planowania i Analiz oraz Samodzielna Sekcja Kontroli. Pracownicy Samodzielnej Sekcji Planowania i Analiz po wygenerowaniu sprawozdań łączonych dokonywali kontroli formalno-rachunkowej sprawozdań przekazywanych przez jednostki podległe. Ponadto, po otrzymaniu sprawozdań z jednostek podległych, dokonywano również kontrole poprawności wykazanych danych w poszczególnych sprawozdaniach z danymi wynikającymi ze Zintegrowanego Sytemu Rachunkowo-Księgowego (dalej: „ZSRK”)³³.

Samodzielna Sekcja Kontroli przeprowadzając w 2023 r. kontrole w dwóch sądach okręgowych³⁴ badała m.in. prawidłowość i terminowość sporządzania sprawozdań Rb-27, Ns-1, Rb-N oraz Rb-23. W ww. zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

W trakcie roku na bieżąco i w ramach organizowanych spotkań z dyrektorami podległych sądów i głównym księgowymi, kierowano wytyczne i wyjaśnienia do jednostek podległych w zakresie zapewnienia, że w sprawozdaniach jednostek podległych operacje o podobnym charakterze ekonomicznym wykazywane były w tych samych podziałkach klasyfikacji budżetowej.

(akta kontroli str. 923-933, 963-966, 999-1001)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

³³ Moduły FM, F1, BW.

³⁴ Sąd Okręgowy w: Bydgoszczy i Włocławku.

Opis stanu faktycznego

3.2 Księgi rachunkowe

Przyjęta zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy o rachunkowości³⁵ decyzją Dyrektora Sądu Apelacyjnego³⁶ dokumentacja opisująca zasady rachunkowości w Sądzie (dalej: „polityka rachunkowości”) spełniała wymogi określone w art. 10 ust. 1 tej ustawy, w tym zawierała opis metod wyceny aktywów i pasywów, przyjęte zasady klasyfikacji zdarzeń, wykaz zbiorów danych tworzących księgi rachunkowe na informatycznych nośnikach danych, a także opis systemu służącego ochronie danych i ich zbiorów, przy czym plan kont Sądu Apelacyjnego nie zawierał wykazu wszystkich kont stosowanych w Sądzie, co opisano w pkt 1 w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości” niniejszego wystąpienia pokontrolnego. Używany system ZSRK został dopuszczony do użytkowania przez Dyrektora Sądu Apelacyjnego.

(akta kontroli str. 162-549, 1240-1244)

W ramach organizacji rachunkowości w Sądzie m.in.:

- pracownikom prowadzącym księgowość w zakresach obowiązków przypisano zadania charakterystyczne dla danego stanowiska,
- sporządzono procedurę nadawania uprawnień do ZSRK i rejestr osób upoważnionych do dostępu,
- zróżnicowano dostęp pracowników do baz danych i dokumentów w zależności od ich zakresu obowiązków, przy czym jednemu pracownikowi umożliwiono dostęp do systemu bez nadania stosownych uprawnień i wpisu do rejestru, co opisano w pkt 2 w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości” niniejszego wystąpienia pokontrolnego,
- opracowano instrukcję inwentaryzacji.

(akta kontroli str. 14-549, 1089-1310, 1222-1224, 1240-1244)

W 2023 r. prowadzenie ksiąg rachunkowych w Sądzie nie było przedmiotem audytu wewnętrznego ani kontroli wewnętrznej.

(akta kontroli str. 1240-1244)

Badanie wiarygodności ksiąg rachunkowych Sądu Apelacyjnego przeprowadzono na próbie 173 zapisów księgowych o łącznej wartości 46.063,0 tys. zł, wylosowanych metodą monetarną, (88 zapisów o wartości 29.660,9 tys. zł wylosowanych metodą monetarną MUS i 85 zapisów o wartości 16.402,1 tys. zł dotyczących dochodów i wydatków wybranych celowo, w tym na podstawie przeprowadzonego przeglądu analitycznego ksiąg rachunkowych oraz na podstawie analizy należności i zobowiązań z tytułu dochodów i wydatków budżetowych nierozliczonych na dzień 31 grudnia 2023 r.). Stwierdzono, że dowody księgowo sporządzono prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym, a operacje gospodarcze udokumentowane tymi dowodami właściwie ujęto w księgach rachunkowych, przy czym zaangażowanie wydatków budżetowych wynikające z 19 umów dotyczących 70 transakcji, ujęto w późniejszych okresach sprawozdawczych niż podpisano umowy. Księgowanie zaangażowania wynikającego z ww. umów opisano w pkt 3 w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości” niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 1230-1287)

³⁵ Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2023 r. poz. 120).

³⁶ Zarządzenie nr 18/2022/F Dyrektora Sądu Apelacyjnego z dnia 31 sierpnia 2022 r. w sprawie wprowadzenia zasad rachunkowości dla Sądu Apelacyjnego.

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Nie zaktualizowano planu kont Sądu, co polegało na nieujęciu wszystkich kont stosowanych w Sądzie stanowiącego załącznik do Polityki (zasad) rachunkowości poprzez ujęcie w wykazie stosowanych kont 205 i 491. W 2023 r. dokonywano zapisów na ww. kontach.

Główna Księgowa, odpowiedzialna za prowadzenie rachunkowości Sądu Apelacyjnego wyjaśniła, że wskazane konta zostaną wprowadzone niezwłocznie do Planu kont.

(akta kontroli str. 162-549, 1240-1244, 1431-1451)

2. Kierownik Oddziału Finansowego Sądu korzystał z ZSRK bez wymaganych uprawnień Zgodnie z obowiązującą w Sądzie Apelacyjnym procedurą, stosowny wniosek o nadanie uprawnień składa kierownik poszczególnych komórek organizacyjnych/bezpośredni przełożony. Procedura ta wprowadza także obowiązek okresowego przeglądu Rejestru Uprawnień przez ww. osoby (co najmniej raz do roku mają oni dokonywać przeglądu uprawnień podległych im pracowników pod względem ich aktualności).

Dyrektor Sądu Apelacyjnego, będąca bezpośrednią przełożoną kierownika Oddziału Finansowego³⁷, wyjaśniła, że do 1 listopada 2016 r. ww. pracownik zajmował stanowisko zastępcy dyrektora Sądu Apelacyjnego i w tym czasie dostęp do ZSRK wynikał z racji pełnienia funkcji. Wskazała także, że w trakcie kontroli NIK wystąpiła z wnioskiem o nadanie uprawnień pracownikowi i obecnie figuruje on w ww. Rejestrze.

(akta kontroli str. 1181-1185, 1222-1229)

3. Zaangażowanie wydatków na koncie 998 – „Zaangażowanie wydatków budżetowych roku bieżącego” wynikające z 19 umów, zawartych przez Sąd Apelacyjny, dotyczących 70 transakcji, ujęto od siedmiu do 253 dni od dnia zawarcia umowy³⁸. Obowiązek ujęcia w księgach rachunkowych zaangażowania realizacji umowy od momentu zawarcia umowy wynika z pkt II.1 Opisu kont pozabilansowych załącznika Nr 3. Plan kont dla jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 września 2017 r. w sprawie rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej³⁹.

³⁷ Zgodnie z obowiązującą w Sądzie Apelacyjnym procedurą stosowny wniosek o nadanie uprawnień składa kierownik poszczególnych komórek organizacyjnych/bezpośredni przełożony. Procedura ta wprowadza także obowiązek okresowego przeglądu Rejestru Uprawnień przez ww. osoby (co najmniej raz do roku mają oni dokonywać przeglądu uprawnień podległych im pracowników pod względem ich aktualności).

³⁸ Zaangażowanie dotyczące umowy nr I.391.10.2021 z 19 listopada 2021 r. (w części dotyczącej 2023 r.) ujęto 6 lutego i 20 kwietnia 2023 r., nr I.391.1.2021 z 27 maja 2021 r. (w części dotyczącej 2023) – 28 marca, 14 kwietnia, 26 czerwca, 10 lipca, 14 sierpnia oraz 14 września 2023 r., nr ZP-3/2022 z 17 stycznia 2023 r. – 6 lutego 2023 r., G.115-97/2022 z 26 stycznia 2023 r. – 26 maja 2023 r., I.392.6.2023 z 28 kwietnia 2023 r. – 31 maja 2023 r., I.0304.5.2023/3 z 27 stycznia 2023 r., - 17 marca 2023 r., 19/2023 z 17 lipca 2023 r. – 10 sierpnia 2023 r., I.391.6.2023/I z 11 września 2023 r. – 26 października 2023 r., I.391.6.2023/II z 11 września 2023 r. – 27, 29 i 30 listopada 2023 r., ZP 20/2023 z 21 kwietnia 2023 r. – 26 października 2023 r., I.391.2.2023/I z 12 lipca 2023 r. – 30 i 31 października 2023 r. oraz 12 grudnia 2023 r., 20/2023 z 17 lipca 2023 r. – 10 sierpnia 2023 r., 35/2023 z 22 września 2023 r. – 12 października 2023 r., 58/2023/W z 12 października 2023 r. – 4 grudnia 2023 r., I.391.5.2023 z 7 czerwca 2023 r. – 15 września 2023 r., I.391.17.2.2023 z 28 listopada 2023 r. – 5 grudnia 2023 r., I.391.2.2023/1 z 21 lipca 2023 r. – 12 grudnia 2023 r., FU/37/2023 z 18 sierpnia 2023 r. – 30 listopada 2023 r., ADM 265-52/2023 z 30 listopada 2023 r. – 21 grudnia 2023 r.

³⁹ Dz. U. poz. 1911, ze zm.

Ponadto w świetle art. 20 ust. 1 oraz art. 24 ust. 1 ustawy o rachunkowości, do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego należy wprowadzić, w postaci zapisu, każde zdarzenie, które nastąpiło w tym okresie sprawozdawczym, a księgi rachunkowe powinny być prowadzone rzetelnie, bezbłędnie, sprawdzalnie i bieżąco. Zgodnie z zasadami ewidencji na koncie 998 określonymi w załączniku nr 3 do rozporządzenia w sprawie rachunkowości oraz planów kont⁴⁰ na stronie Ma konta 998 ujmuje się zaangażowanie wydatków budżetowych roku bieżącego, czyli wartość umów, decyzji i innych postanowień, których wykonanie spowoduje konieczność dokonywania wydatków budżetowych w roku bieżącym.

Stwierdzona nieprawidłowość nie miała wpływu na roczne sprawozdanie Rb-28. W momencie zwierania umów Sąd Apelacyjny posiadał środki w planie finansowym na ich realizację

Główna Księgowa, odpowiedzialna za prowadzenie ksiąg rachunkowych, wyjaśniła, że w ZSRK zaangażowanie do umów było dokonywane wstępnie (blokowane środki), a w chwili wykonania części umowy unieruchomienia były przekształcane w zaangażowanie konta 998 – strona Ma.

Tożsame wyjaśnienia złożyła Dyrektor Sadu Apelacyjnego i pełniąca obowiązki Dyrektora Sądu w okresie do 14 maja 2023 r. Dyrektor Sądu wskazała ponadto, że przeprowadziła rozmowy dyscyplinujące z pracownikami odpowiedzialnym za unieruchomienia oraz poleciła bieżące odzwierciedlanie operacji gospodarczych w księgach rachunkowych.

(akta kontroli str. 1230-1287, 1431-1450)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych.

Objęte badaniem sprawozdania sporządzono terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Objęte badaniem dowody księgowe sporządzono prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym, a operacje gospodarcze udokumentowane tymi dowodami ujęto na prawidłowych kontach w księgach rachunkowych. Obowiązujący w Sądzie Apelacyjnym system kontroli zarządczej i funkcjonujące w jego ramach mechanizmy nie zapewniły jednak bieżącego ujmowania w księgach rachunkowych zaangażowania wydatków wynikającego z wszystkich zawieranych umów oraz udzielenia dostępu do systemu finansowo-księgowego jedynie osobom wpisanym do rejestru osób upoważnionych.

OBSZAR

V. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski

1. Podjęcie działań organizacyjnych mających na celu usprawnienie obiegu dokumentów w sposób umożliwiający zamieszczanie ogłoszenia o wykonaniu umowy w BZP w terminie wynikającym z przepisów prawa;

⁴⁰ Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 września 2017 r. w sprawie rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2020 r. poz. 342).

2. Wdrożenie mechanizmów kontroli zarządczej zapewniających bieżące ujmowanie w księgach rachunkowych zaangażowania wydatków wynikającego z wszystkich zawieranych umów.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie⁴¹ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, 15 kwietnia 2024 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku

Dyrektor

Kontroler

Milena Szymańska

Główny specjalista kontroli państwowej

.....
Podpis

.....
podpis

⁴¹ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.